

Islam i Etiopien – utmaning eller hot?

ISLAM HAR NYLIGEN KOMMIT till det "kristna" Sverige och Europa. Det kan upplevas som hotfullt av många – även av kristna. Det kan naturligtvis också tas som en utmaning. I ett missionsland som Etiopien är den muslimska närvaron inte någon nyhet. Vad säger oss den erfarenheten?

BAKGRUND

Vid islams uppkomst på 600-talet hade kristendomen redan funnits i Etiopien i omkring 300 år och landet hade en kristen regent. Handelsförbindelser mellan Mecka och kungariket Axum (som låg i nuvarande norra Etiopien och Eritrea) daterar sig emellertid ännu längre tillbaka i tiden. När Muhammed inledde sin verksamhet fanns det således afrikaner i Mecka, till exempel Bilal, en frigiven etiopisk slav, som blev en av de första etiopiska konvertiterna till islam. Då förföljelser utbröt mot anhängare av den nya tron uppmanade profeten dem att fly till Etiopien, eller Abyssinia, som det då kallades, eftersom han visste att de skulle komma att bli väl mottagna där.

Efter Muhammeds död spreds islam till Östafrika med fredliga medel, främst via handelsförbindelser, både till kungariket Axum i norr och från hamnstaden Zeila inåt landet ända till Harrar i östra Etiopien. Från 900-talet utvecklades Harrar till ett viktigt centrum för handel och ett muslimskt lärosäte.

Den maktkamp mellan islam och kristendom som ledde till att de sista kristna staterna i Nordafrika var utplånade vid 1100-talet finner vi inte i Etiopien på samma sätt. Landet förblev kristet, även om det ofta var hotat av de omgi-

vande muslimska staterna. Allvarligast var Muhammed Granjs invasion på 1500-talet då kristna tvingades att avsäga sig sin tro. Några kristna blev dödade och många kyrkor och kloster med värdefulla skatter i form av manuskript och målningar förstördes. Islam spreds även till det etiopiska höglandet. Under förra hälften av 1600-talet uppskattades antalet muslimer till en tredjedel av Etiopiens befolkning. Men de etiopiska kungarna försökte begränsa deras inflytande; de tvingades att bo åtskilda från de kristna och de fick i regel inte äga land. Förakt gentemot muslimer var förhärskande, kombinerat med en viss rädsla.

Under de fem år som Italien ockuperade Etiopien (1936–1941) fick muslimerna en gynnad ställning, dels för att stävja ortodoxa kyrkans inflytande och dels för att undertrycka nationalistiska stämningar. Situationen för muslimerna blev den motsatta då Haile Selassie kom till makten igen; de fick då t.ex. inte inneha officiella ämbeten. Under kommunisttiden, 1974–91, var religionsfriheten inskränkt. Först under den nuvarande regeringen har muslimer och kristna fått samma rättigheter. Bådas helgdagar är numera officiella helgdagar och officiella ämbeten är öppna för vem som helst, oberoende av religionstillhörighet.

MUSLIMERNA ÄR AKTIVA

Eftersom många muslimer är oerhört rika har man fått ett stort inflytande. Penningen är ett medel som de skickligt utnyttjar för att sprida

Förakt gentemot muslimer var förhärskande, kombinerat med en viss rädsla

Det starkaste värnet mot islam är alltså evangeliet själv

sin religion. Många har också fått höga positioner i regeringen och använder sin ställning för att ge muslimer fördelar på olika sätt.

Även om den etiopiska ortodoxa kyrkan levt sida vid sida med islam i många århundraden har det aldrig märkts något aktivt missionsarbete från den kyrkans sida. Det har istället riktats mot dem som varken varit kristna eller muslimer och tagit sig uttryck i tvångsdop och massdop. De två religionerna har accepterat varandra och det är först på senare år som man hört talas om konfrontationer, dels i Harrar, dels på ett par platser i västra Etiopien. Myndigheterna har gjort sitt bästa för att lugna ner sinnena och dra de ansvariga inför domstol. Ofta har det visat sig vara muslimer som satt igång oroligheterna och sedan gjort sitt yttersta för att skylla på de kristna. Gnistan har inte tänts av den muslimska lokalbefolkningen, vilken i allmänhet haft bra relationer med sina kristna grannar, utan av militanta muslimer som studerat i Egypten eller Sudan. De har kommit utifrån, uppeggat sinnena och fått igång oroligheter. Samma sak har enligt uppgift hänt detta år (2008) i gränstrakterna Bale-Sidamo, i sydost. Också där har ungdomar som fått utbildning utomlands varit ledande när det gällt att trakassera och till och med döda kristna och bränna ner kyrkor.

Att islam växer är tydligt. För femtio år sedan fanns det fortfarande i till exempel Arsi (den provins som har Asella som huvudstad och där mission funnits sedan 1930-talet) många vad vi skulle kalla rena hedningar. Men att kallas religionslös blev med tiden mindre populärt och då var det mycket lättare att bli muslim än att bli kristen. För att bli muslim räckte det i allmänhet att upprepa trosbekännelsen och iaktta fastemånaden Ramadan. (Det senare gjorde man till och med ännu strängare än i Harrar, då man inte ens svalde saliven utan spottade ut den.) För övrigt kunde man leva precis som tidigare. Om man skulle

bli kristen måste man ändra sitt sätt att leva på ett mer genomgripande sätt.

Numera märker man en ökad aktivitet när det gäller att fostra anhängarna i Koranens läror. Det byggs moskéer ute på landsbygden där man tidigare aldrig sett några. Islams strategi är att det ska finnas en moské vid var femte kilometer längs de stora vägarna. Finns det väl en synlig minaret varifrån det kallas till bön, kommer antalet muslimer snart att växa, tänker man. För 50–60 år sen var det även i Harrar sällsynt att se någon förrätta bön utomhus, medan det nu för tiden är en ganska vanlig syn. Kvinnor iförda burkha såg man förr möjligen någon gång i Dire Dawa, i östra Etiopien, men nu ser man dem ofta i Addis Abeba, liksom i småorter där man inte skulle vänta sig det. Det är som om muslimerna nu tydligare vill markera sin närvaro. Detta har blivit ännu mer påtagligt efter Irakkriget – är det männe sympati och solidaritet man vill visa?

EVANGELIETS KRAFT ...

Hur handlar då de evangeliska kristna i detta läge? Vad tänker de? Ett faktum är att i området där det finns evangeliska kyrkor med medvetna medlemmar, där ser man inga moskéer. Möjligen finns någon enstaka person med muslim-mössa. Det starkaste värnet mot islam är alltså evangeliet själv. På många håll märker man också en ny iver hos de kristna att gå ut med det glada budskapet, även i muslimområden. En kristen med muslimsk bakgrund och god utbildning är den bästa evangelisten bland sina egna, vilka inte gärna går till ytterligheten att döda honom. En sådan känner sitt eget folks kultur och sätt att vara men det är viktigt att han också blir medveten om bästa sättet att arbeta i den egna omgivningen. Kyrkoledare menar att en bra metod är att lära muslimska barn att läsa och att berätta bibelberättelser för dem. Barnen sätter lätt tro till vad de får höra och berättar i sin tur gärna för sina anhöriga.

Men att arbeta bland muslimer är svårt och tålamodskrävande. Om en muslim skulle bli fattad av Ordet och vilja bli en Jesu efterföljare och bekänna honom som Herre, får han vara beredd på förföljelse, att bli utstött från sin familj och släkt, att man trakasserar honom på olika sätt och hotar att döda honom. På sina håll drar man sig inte heller för att verkställa hoten.

Vid en pastorskonferens i Asella för nu två år sedan (november 2006) hölls ett föredrag med titeln ”Den stora missionsbefallningen och motståndet mot den” som var ämnad dels att medvetandegöra åhörarna om islams arbetsmetoder, dels att visa på de stora möjligheter som ändå fortfarande ligger öppna för Guds folk. Det är förbluffande att se hur muslimerna imiterar missionens arbetsmetoder för att göra människor mottagliga för deras budskap. Man öppnar kliniker och skolor, även förskolor, och samlar de unga till olika fritidsaktiviteter som körverksamhet. Att ortodoxa kristna skulle konvertera till islam var tidigare otänkbart men nu erbjuds incitament som gratis utbildning – även utomlands, ekonomiska fördelar och gåvor, till och med i form av bilar. Allah har gett muslimerna oljan för att de skall sprida hans lära genom ekonomiska medel, menar man. Nöd hjälp ger man bara till muslimer och inte är det underligt om en nödställd hungerande då lämnar sin kristna tro, om den inte blivit en hjärtesak för honom.

... VISAR SIG I ORD OCH HANDLING

Vad har då de kristna att ställa upp med som alternativ? Det är viktigt att de kristna fortsätter att ägna sig åt social verksamhet. Denna riktar sig i allmänhet till vem som helst, oberoende av religionstillhörighet. När muslimerna ger allmosor och hjälper de fattiga är det oftast enbart för att uppfylla Allahs bud och i allmänhet saknas verklig omsorg om de fattiga och kärlek till den enskilde. Att kärleken till Gud skulle vara en drivkraft är en för dem främmande tan-

ke. Men det är här som den kristne (läs: du och jag) kan komma med något som är annorlunda: att visa helt vanlig medmänsklighet, omtanke i det vardagliga och ett kärleksfullt bemötande. Här behöver vi inte bara tänka på islam i Etiopien och mission bland muslimer utanför Sveriges gränser. De kan vara dina grannar eller arbetskamrater i Sverige. Vilken utmaning!

Men det är viktigt att här gå visligt tillväga. Det behövs så lite för att man utan att veta om det gör något anstötligt eller att man beter sig på ett för muslimer olämpligt sätt. Därför är det viktigt att försöka sätta sig in i deras religion och kultur. Det finns lättillgänglig litteratur i ämnet. Att visa kärlek till de muslimer vi möter kan dock aldrig bli fel. Det är viktigt att be för de omvända som får lida förföljelse för sin kristna tro och för dem som går ut med evangeliet bland muslimer.

Evangeliet om Herren Jesus måste nå ut. Också för muslimerna har Jesus dött. Han älskar dem men de vet inte om det. Deras Gud är inte någon man har en personlig relation till, ingen man kan kalla Far och det viktigaste – han är inte den som kommit ner till vår jord för att frälsa oss för evigt. Hur utslaget blir på domedagen kan en muslim inte vara säker på; det beror uteslutande på Allahs suveräna allmakt. Mot detta har vi Jesu mäktiga ord: ”Så älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son, för att var och en som tror på honom inte skall förgås utan ha evigt liv” (Joh. 3:16).

Hanna-Karin Stark-Hechamo

Missionär, Addis Abeba, Etiopien

KÄLLOR/REFERENSER:

Nehemia Levtzion & Randall L. Pouwels, *The History of Islam in Africa*, Ohio University Press 2000

John Spencer Trimmingham, *Islam in East Africa*, Books for Libraries 1980

Martin Goldsmith, *Islam och kristen mission*, Norman 1985

Risto Soramies, *Islam klappar på*, SLEF-media 2007

Uppsatser av Frank Ole Thoresen, *Islam in Ethiopia*

Uppsats framlagd vid pastorskonferens i Asella 2006

Intervjuer med pastor Dawit Tufa samt med Milkias Petros.

Om en muslim skulle vilja bli en Jesu efterföljare, får han vara beredd på förföljelse